

ЕТИЧЕН КОДЕКС
НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ, СЛУЖИТЕЛИТЕ И ОБУЧАЕМИТЕ
В
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЦОВ

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този кодекс определя правилата за поведение на преподавателите, служителите и обучаемите в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ и очертава водещите насоки, които да бъдат основа на едно законосъобразно и етично академично поведение.

(2) Като насърчава развитието на етични отношения, Кодексът има за цел да създава условия за изграждане и утвърждаване на високо обществено доверие в професионализма и морала на преподавателите, служителите и обучаемите, с цел да гарантира устойчив престиж на работата и обучението в Академията. Настоящият Етичен кодекс е израз на готовността на СА да се придържа към установените от Европейската научна общност стандарти.

Чл. 2. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите в СА „Д. А. Ценов“ осъществяват дейността си в учебното заведение при спазване на следните принципи:

1. законност;
2. лоялност;
3. честност;
4. безпристрастност;
5. политическа неутралност;
6. компетентност;
7. коректност;
8. толерантност;
9. колегиалност;
10. отговорност.

1. Законност

Дълг на всеки член на академичната общност е стриктно да спазва законодателството на Република България и вътрешно нормативните правила в Стопанска академия, като същевременно възпрепятства тяхното нарушаване.

2. Лоялност

В основата на лоялността като особен тип отношение на доверие и преданост, са взаимните морални задължения. Чувствайки моралната подкрепа на академичната общност и ръководството, преподавателите, служителите и обучаемите развиват вяръност и ангажираност към СА, приобщават се към нейните цели, ценности, стандарти, подчинявайки на тях личния си интерес. Всеки поема морален ангажимент за издигане имиджа и за просперитета на Академията.

3. Честност

Морална отговорност на преподавателите, служителите и обучаемите е винаги да се придържат към истината, нетолерирайки използването на други средства за постигане на целите. Изискват се честност и почтеност в личните и служебни отношения при спазване на всички приложими правила и морални принципи, при

зачитане на академичните и обществени ценности.

4. Безпристрастност

Поемане на отговорност за добросъвестното и обективно осъществяване на дейността, вярно, точно и непредубедено подхождане към факти, недопускане влиянието на собствени и чужди интереси. Трябва справедливо да бъде оценяван трудът на студентите и колегите съобразно приетите в Академията критерии, да се развива дух на непредубеденост и ръководене от интересите на Академията.

5. Политическа неутралност

В Академията не се извършва политическа дейност и не се изповядват идеите на която и да е политическа партия. Недопустимо е толерирането на властови и партийни вмешателство в дейността и използването на Академията за цели, различни от тези, свързани с професионалните роли.

6. Компетентност

Всеки член на академичната общност притежава знания, умения и квалификация да изпълнява задълженията си и се ангажира с непрекъснато повишаване нивото на професионалната си компетентност в унисон с европейските стандарти, осъществява адекватен подбор на преподаваната информация и методите си на обучение.

7. Коректност

Коректността е абсолютен залог за постигане на професионална надеждност и доверие, изискващ от всеки член на академичната общност спазване на установената система от рамки и правила; коректно представяне и коректно използване на информация, коректни взаимоотношения.

8. Толерантност

Членовете на академичната общност са морално задължени да приемат различията, да се съобразяват с правата на другите и техните особености, както и да зачитат чуждата гледна точка при работа в екип. Отхвърлят се проявите на дискриминация и се осъществява приобщаване на всеки в интерес на общото дело.

9. Колегиалност

Членовете на академичната общност се уважават взаимно, насърчават и подкрепят своите колеги и студентите, избягват конфликтите и се стремят към конструктивен диалог и сътрудничество. Поема се отговорност за интеграция на основата на колегиални и цивилизовани взаимоотношения.

10. Отговорност

Членовете на академичната общност съблюдават система от професионални социални и морални отговорности, позволяващи им безупречно да осъществяват своята дейност. Абсолютно недопустимо е безотговорното отношение към образователния процес и поетите служебни ангажименти. Работи се по социално отговорен начин за просперитета на Стопанска академия.

(2) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите, служителите и обучаемите в Академията се ръководят от разпоредбите на Конституцията и законите на страната, решенията на Академичния съвет, заповедите на Ректора и интересите на обучаемите, академичния състав и служителите, а също и от системата етични норми, издържани в духа на академичната култура.

Чл. 3. (1) В зависимост от функциите, които изпълняват, определени в длъжностните характеристики, вътрешните правилници и заповедите на Ректора,

преподавателите, служителите и обучаемите съдействат за провеждането на политиката на ръководството на СА „Д. А. Ценов“, основаваща се на принципите на правната държава, като предлагат и вземат решения, водещи към укрепване на доверието в Академията и нейните органи.

(2) Преподавателите, служителите и обучаемите изпълняват задълженията си компетентно, обективно и добросъвестно, в интерес на издигане авторитета на Академията.

Чл. 4. (1) При изпълнение на ангажиментите си като студенти и докторанти и в своя обществен и личен живот, обучаемите следват поведение, което не накърнява престижа на СА „Д. А. Ценов“.

(2) При изпълнение на служебните си задължения и в своя личен живот, преподавателите и служителите се отнасят любезно, възпитано и с уважение към всеки обучаем и колега, като следва да зачитат правата и достойнството на личността и да не допускат каквито и да било прояви на дискриминация, като със своето поведение се стремят да не накърняват престижа на СА „Д. А. Ценов“.

Глава втора ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ

Чл. 5. (1) Преподавателите и служителите в СА „Д. А. Ценов“ подпомагат дейността на Академичното ръководство с висок професионализъм, безпристрастност и активност при разработването и провеждането на политиката в областта на науката и образованието, при изпълнението на взетите решения и при изпълнение на възложените им функции.

(2) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите и служителите следват поведение, което създава увереност у обучаемите, че могат да им се доверяват и да разчитат на тяхната компетентност.

(3) Преподавателите и служителите изпълняват задълженията си честно, професионално и безпристрастно, като не допускат личните политически, религиозни и други възгледи да им влияят.

(4) Преподавателите и служителите отговарят на поставените им от свои колеги или обучаеми въпроси и искания съобразно определените им функции, като при необходимост ги пренасочват към други техни колеги, притежаващи съответната компетентност.

(5) Преподавателите и служителите предоставят коректно достоверна информация на всеки заинтересован относно възможностите за обжалване, в случаи на допуснати от администрацията нарушения или отказ за извършване на административна услуга.

Чл. 6. (1) Преподавателите и служителите в Академията са длъжни да спазват служебната йерархия и да изпълняват решенията на Академичния съвет, на Факултетните и на Катедрените съвети, както и заповедите на Ректора на СА „Д. А. Ценов“.

(2) Преподавателите и служителите не са длъжни да изпълняват неправомерни заповеди, включително издадени по установения ред, когато те са незаконосъобразни.

(3) Преподавателите и служителите могат да поискат писмено потвърждаване на служебния акт, когато отправена до тях устна заповед представлява очевидно правонарушение.

(4) Преподавателите и служителите не са длъжни да изпълняват нареждане, което накърнява техни права, или правата на съпруга или съпруг, роднини по права линия без ограничения, по сребрена линия до четвърта степен и по сватовство до

втора степен включително. В такива случаи те са длъжни незабавно да уведомят органа, от когото е получено нареждането.

(5) При наличие на информация за нередности в Академията, преподавателите и служителите ги докладват на своя пряк ръководител, а обучаемите – на декана на съответния факултет. Не е редно при докладване на констатирани нередности да се нарушава установената йерархия. Това е допустимо само ако прекият ръководител не взема отношение по повдигнатите въпроси или е свързан с докладваната нередност.

Чл. 7. (1) Преподавателите и служителите в СА „Д. А. Ценов“ следва да противодействат на корупционни прояви и на други неправомерни действия в Академията.

(2) Преподавателите и служителите не бива да допускат да бъдат поставени във финансова зависимост или в друга обвързаност от външни лица или организации, както и да искат или да приемат подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения, на техни решения или да нарушат професионалния им подход по определени въпроси.

(3) Преподавателите и служителите не могат да приемат подаръци или облаги, които могат да бъдат възприети като награда за извършване на работа, която влиза в служебните им задължения.

Чл. 8. (1) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите и служителите в Академията опазват повереното им имущество с грижата на добър стопанин и не допускат използването му за лични цели.

(2) Преподавателите и служителите са длъжни своевременно да информират прекия си ръководител за загубата или повреждането на повереното им имущество.

Чл. 9. (1) Служителите в Академията са длъжни да спазват установеното работно време, а преподавателите - и утвърдения учебен график.

(2) Преподавателите и служителите са длъжни да уведомяват своевременно преките си ръководители за наличието на обстоятелства, възпрепятстващи навременното им явяване на работа или изпълнението на възложените им служебни задачи, в случаите на ползване на болничен лист, както и във всички останали случаи на отсъствие от работното място, независимо от причината за това.

Чл. 10. Преподавателите са длъжни да осигуряват информационни източници, необходими за подготовката на обучаемите, без да ги принуждават да заплащат за тях.

Чл. 11. Преподавателите могат да се съобразяват с мненията на студентите, относно качеството на преподаване и да се стремят непрекъснато да го подобряват.

Глава трета ЛИЧНО ПОВЕДЕНИЕ

Чл. 12. (1) При изпълнение на служебните си задължения, в учебния процес и в обществения си живот преподавателите, служителите и обучаемите следват поведение, което не уронва престижа на Академията.

(2) Преподавателите, служителите и обучаемите не допускат на работното си място и в учебните аудитории поведение, несъвместимо с добрите нрави.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите се стремят да избягват в поведението си конфликтни ситуации, а при възникването им следва да полагат усилия да ги преустановят, като запазят спокойствие и контролират поведението си.

(4) Преподавателите, служителите и обучаемите е необходимо да спазват благоприличие и делови вид в облеклото, съответстващи на служебното им положение и на институцията, която представляват.

Чл. 13. Преподавателите, служителите и обучаемите не могат да упражняват дейности, посочени в законодателството като несъвместими с техните задължения и отговорности, както и да получават доходи от такива дейности.

Чл. 14. (1) Преподавателите и служителите придобиват и управляват имуществото си по начин, с който да не създават съмнение за злоупотреба със служебното им положение.

(2) Преподавателите и служителите следва да управляват повереното им служебно имущество, полагайки грижата на добър стопанин, съобразно чл. 63, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД).

Чл. 15. (1) При констатиране на действия или бездействия, несъвместими с разпоредбите на този Кодекс, в едноседмичен срок от установяването им, преподавателите и служителите имат право да уведомят прекия си ръководител, а обучаемите – ръководителя на основното или обучаващото звено, като уведомените лица трябва да разгледат и да се произнесат по подадената жалба или сигнал в същия срок, считано от датата на тяхното постъпване.

(2) В случай на накърняване на личното им достойнство или доброто име на Академията, преподавателите, служителите и обучаемите могат да отправят жалба или сигнал директно до Комисията по академична етика в рамките на една седмица от установяване на вредоносните обстоятелства.

Глава четвърта

КОЛЕГИАЛНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

Чл. 16. (1) В отношенията помежду си преподавателите, служителите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“ проявяват уважение и коректност, като не допускат поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

(2) Преподавателите, служителите и обучаемите уважават мнението на колегите си и се съобразяват с правото им на личен живот.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите проявяват готовност да оказат помощ и съдействие на своите колеги при изпълнение на служебните им задължения в рамките на своята компетентност.

Чл. 17. (1) Не се допуска отправянето на обидни квалификации и дискриминационно отношение между работещите и обучаемите в Академията.

(2) Преподавателите, служителите и обучаемите в Академията е необходимо да полагат отговорни усилия за предотвратяване на конфликтни ситуации помежду си, в съответствие с принципите, изразени в този кодекс. При възникване на конфликт между тях, той се решава в рамките на етичните и моралните взаимоотношения, без присъствието на трети и външни за Академията лица.

Чл. 18. Когато противоречията между колеги не могат да бъдат разрешени от самите тях, те търсят съдействието на прекия им ръководител.

Чл. 19. (1) Отговорни за поддържането на коректни и професионални взаимоотношения между работещите в СА „Д. А. Ценов“ са преките ръководители, а за поведението на обучаемите – ръководителят на основното или обучаващото звено.

(2) При възникване на конфликти прекият ръководител, респ. ръководителят на основното или обучаващото звено - (за обучаемите), е длъжен да вземе отношение и да намери разрешение, а когато това е невъзможно, конфликтът се докладва в Комисията по академична етика.

Чл. 20. Преподавателите, служителите и обучаемите в СА „Д. А. Ценов“, когато изпълняват ръководни функции, следва да бъдат пример за другите членове на колектива с качествено и професионално изпълнение на служебните си задължения и

тези, свързани с обучението, със своето лично поведение и чувство за отговорност.

Чл. 21. Преподавателите и служителите от Академията работят в екип, като уважават индивидуалността, качествата и достойнството на всеки негов член. Ръководителят на екипа работи с колегите си, като се вслушва в техните предложения и съвети, поддържа постоянна обратна връзка с тях, следи и контролира работата им, мотивира ги и ги обучава.

Чл. 22. Преподавателите и служителите се отнасят със студентите, докторантите, всички посетители и гости на Академията по начин, който не накърнява достойнството им, не създава конфликти, не нарушава правата им и не ги дискриминира.

Глава пета ЗАЩИТА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 23. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите в Академията не бива да изразяват лични мнения по начин, който може да бъде тълкуван като официална позиция на СА „Д. А. Ценов“.

(2) Официални публикации в печатни и електронни медии, в онлайн социални мрежи и участия в телевизионни и радио предавания от името на учебното заведение, могат да стават само с писмено разрешение на Ректора на Академията.

(3) Преподавателите и служителите са длъжни да опазват и да не разпространяват в публичното пространство данните и информацията, станали им известни при или по повод на изпълнението на служебните им задължения.

(4) Не е допустимо преподавателите, служителите и обучаемите да разпространяват информация за нередности в СА “Д. А. Ценов“ в печатни и електронни медии, в онлайн социални мрежи или по друг начин, преди да са ги докладвали на своя пряк ръководител или декан, с цел вземане на своевременни мерки за отстраняването им и преди да са изчакали предвиденото време за реагиране по отношение на нередностите.

(5) Не е допустимо преподавателите, служителите и обучаемите да коментират в печатни и електронни медии, в онлайн социални мрежи или по друг начин събития от вътрешния живот на Академията, които съдържат служебна информация, преди ръководството на Академията да е изразило официална позиция по тях.

Чл. 24. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите трябва да предприемат всички необходими действия с цел гарантиране на сигурността и недопускане на неразрешено разкриване на защитена информация и/или данни и информация от служебните компютри.

(2) Документите и данните, получени, създадени и съхранявани в Академията могат да се използват от преподавателите, служителите и обучаемите само за изпълнение на служебните им задължения при спазване на правилата за защита на информацията.

Глава шеста НЕДОПУСКАНЕ НА ПЛАГИАТСТВО

Чл. 25. Членовете на академичната общност, които са автори на научни публикации се ползват от правото на свободно творчество и на неговото безпрепятствено представяне пред обществото. Тяхно право е да разясняват и да защитават своите научни тези и убеждения съобразно разпоредбите на Конституцията

и законите на Република България, както и да търсят обществена и държавна закрила при неправомерно посегателство срещу това право.

Чл. 26. Всеки член на Академичната общност следва да уважава интелектуалната собственост, като не допуска нарушаването ѝ, признавайки приноса на други автори и придържайки се към правилата за коректно ползване на чужд опит. В това отношение напълно несъвместими с академичния морал и етика са проявите на плагиатство, както и всички действия, нарушаващи принципите за защита на интелектуалната собственост.

Чл. 27. (1) В академичното писане преподавателите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“, в качеството си на автори на научни публикации, не бива да допускат нерегламентирано заимстване и използване като свои на публикувани концепции, анализи, проучвания, идеи, мисли, писмен текст или изобретения на друг автор, което може да се тълкува като плагиатство.

(2) При представяне на текст, графики, таблици, формули и др., които не са на автора, той трябва коректно да цитира източниците, от които ги е заимствал (ако това е възможно), като ползва национално и международно признатите за това стандарти.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите в СА „Д. А. Ценов“ е необходимо да спазват стриктно всички разпоредби на Закона за авторското право и сродните му права, когато използват обекти на интелектуална и индустриална собственост.

Чл. 28. (1) Преподавателите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“ нямат право да принуждават други преподаватели и докторанти да им подготвят научни текстове, библиографски справки или да извършват научни изследвания, проучвания, които впоследствие да използват като свои в научните си публикации, вкл. в учебници и учебни пособия.

(2) Преподавателите нямат право да използват в свои авторски публикации, изпълнени от студентите семестриални задания, доклади от преддипломни практики и др.

Чл. 29. Редакционните съвети на изданията на СА „Д. А. Ценов“ са длъжни да предприемат необходимите мерки за недопускане публикуването на материали, съдържащи текстове, които могат да се квалифицират като плагиатствани.

Чл. 30. Извън компетенцията на Етичната комисия са казусите, попадащи в следните хипотези:

а) Когато сигналът за плагиатство се отнася до лице, което е кандидат за заемане на академична длъжност или придобиване на научна степен в неприключила научна процедура по Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ). В този случай, по казуса задължително се произнася научното жури, след извършена проверка на основание чл. 4, ал. 11 от ЗРАСРБ, без да се сезира Комисията.

б) Когато сигналът за плагиатство е по приключила процедура за заемане на академична длъжност или придобиване на научна степен. В този случай Председателят насочва жалбоподателя към съответния компетентен орган или структура, съобразно чл. 11, ал. 4 от Правилника за работата на Комисията по академична етика.

в) Когато сигналът за плагиатство вече е бил разгледан и по него има произнасяне от съответен компетентен орган или структура.

г) Когато сигналът за плагиатство е по материали в работен вариант, които все още нямат характера на публикувани материали, според минималните национални изисквания за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности, заложен в Заключителните разпоредби към Постановление № 122 от 29 юни 2018

г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Глава седма КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Чл. 31. (1) Преподавателите и служителите в Академията не могат да участват при обсъждането, подготовката, вземането и изпълнението на решения, когато те или свързани с тях лица (по смисъла на § 1 от допълнителната разпоредба на Закона за държавния служител), са заинтересовани от съответното решение или когато имат със заинтересовани лица отношения, пораждащи основателни съмнения относно тяхната безпристрастност.

(2) При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните им задължения и техни частни интереси, преподавателите, служителите и обучаемите следва своевременно да уведомят своя ръководител.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите, на които станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси в Академията, са длъжни да ги докладват по установения ред на преките си ръководители.

(4) Когато преподавателите и служителите се съмняват дали дадена дейност е съвместима със служебните им задължения, те обсъждат това със своя пряк ръководител.

Чл. 32. (1) Преподавателите и служителите в Академията не могат да използват служебното си положение за осъществяване на свои лични или на семейството и близките им интереси.

(2) Преподавателите и служителите не бива да встъпват в неформални отношения на зависимост, които са несъвместими с тяхната длъжност, функции и задължения.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите, напуснали Академията, не трябва да злоупотребяват с информацията, която им е станала известна във връзка с длъжността, която са заемали, или с функциите, които са изпълнявали.

Глава осма ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕСПАЗВАНЕТО НА ЕТИЧНИЯ КОДЕКС

Чл. 33. (1) При нарушаване на правилата и нормите на поведение, установени в този кодекс, преподавателите и служителите в Академията носят дисциплинарна отговорност в съответствие с техния статут съгласно Кодекса на труда, а обучаемите – в съответствие със статута им на студенти и докторанти, водени от разпоредбите на Закона за висшето образование (ЗВО).

(2) При констатиране на нарушения на Етичния кодекс се налагат следните санкции:

1. Писмено предупреждение на преподавателя, служителя или обучаемия, който е нарушил Етичния кодекс (при първо нарушение);
2. Предложение до Ректора/Факултетната атестационна комисия за неприсъждане на точки на преподавател според правилата по „Персонална оценка от Академичното ръководство“, съобразно чл. 18 от Правилата за атестиране на академичния състав;
3. Предложение до Ректора/Атестационна комисия за неприсъждане на точки

- на служител според правилата, показателите и критериите, заложиени в Правилника за оценка на индивидуалното трудово изпълнение на неакадемичния състав в СА „Д. А. Ценов“;
4. Предложение до Ректора за налагане на дисциплинарно наказание съгласно Кодекса на труда (когато нарушението на етичните норми има за последици нарушаване на трудовата дисциплина или се създават предпоставки, при които тези норми не могат да се изпълняват ефективно);
 5. Предложение до Ректора, за налагане на наказание „предупреждение за отстраняване от обучение“ или „временно отстраняване от обучение“ в СА „Д. А. Ценов“, съобразно чл. 74, ал. 2 от ЗВО.

(3) Установяването на нарушенията по ал. 1 и налагането на санкциите по ал. 2, т. 1-4 на щатния персонал на Академията се извършва по реда за установяване на дисциплинарни нарушения и налагането на дисциплинарни наказания, определен в Кодекса на труда.

(4) Установяването на нарушенията, извършени от студентите и докторантите по ал. 1 и налагането на санкции по ал. 2, т. 5 се извършва по реда на специализираното законодателство, уреждащо техния статут като такива.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&1. По смисъла на този Етичен кодекс:

1. „**преподаватели**“ са всички членове на академичния състав на основно или допълнително трудово правоотношение или на граждански договор към СА „Д. А. Ценов“;
2. „**служители**“ са всички работници и служители на основно или допълнително трудово правоотношение или на граждански договор към Академията;
3. „**обучаеми**“ са всички студенти в бакалавърска и магистърска степен на обучение, независимо от формата (редовна, задочна или дистанционна), докторанти, курсисти и специализанти, повишаващи квалификацията си.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&2. Кодексът се издава на основание чл. 7 и чл. 11 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и е утвърден с Решение на Академичния съвет на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ №5 от 22.06.2016 г., изм. и доп. с Решение на Академичния съвет № 9 от 14.05.2021 г., изм. и доп. с Решение на Академичния съвет № 2 от 17.11.2021 г.

&3. Представеният Етичен кодекс има отворен характер и може да бъде допълван с други принципи и норми, като по този начин се усъвършенстват неговите възможности за по-ефективно регулиране на морално-професионалното поведение на правните субекти, към които е насочен.

&4. Контролът по изпълнението на Кодекса се възлага на ръководителите на основни и обслужващи звена и на ръководителите на катедри.